

Inspectie Jeugdzorg
Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

Toetsingskader Verantwoorde Hulp voor Jeugd Onderbouwing

Toetsingskader
Verantwoorde
Hulp voor Jeugd
Onderbouwing

Inhoudsopgave

1. Onderbouwing	4
Uitvoering hulp	4
Veiligheid	12
Leefklimaat	15
Cliëntenpositie	18
Bestuurlijke organisatie	22

1. Onderbouwing

Uitvoering hulp

Jeugdigen krijgen de hulp die zij nodig hebben om zich onbedreigd te kunnen ontwikkelen.

Professionals bieden passende hulp

Overzicht van wet- en regelgeving

Internationaal verdrag inzake de rechten van het kind¹

- Artikel 6: Dit artikel benadrukt het belang van waarborgen dat kinderen in de ruimst mogelijke mate kunnen overleven en zich kunnen ontwikkelen.
- Artikel 19: Kinderen hebben het recht op bescherming tegen alle vormen van lichamelijke en geestelijke mishandeling en verwaarlozing zowel in het gezin als daarbuiten. De overheid neemt maatregelen ter preventie en signalering hiervan en zorgt voor opvang en behandeling.

VN Richtlijnen alternatieve zorg voor kinderen²

- Richtlijn 62: Deze richtlijn benadrukt het belang van rekening houden met de achtergronden en wensen van het kind. De keuze voor en planning van de plaatsing moet met name gebaseerd zijn op de aard en kwaliteit van de binding van het kind met zijn/haar gezin, het vermogen van het gezin het welzijn en de harmonieuze ontwikkeling van het kind te waarborgen, de behoefte of de wens van het kind deel uit te maken van een gezin, de wenselijkheid het kind binnen zijn/haar gemeenschap en land te houden, de culturele, linguïstische en religieuze achtergrond van het kind en de relatie van het kind met zijn/haar broers en/of zussen, teneinde te voorkomen dat zij van elkaar gescheiden worden.

Jeugdwet³

- Artikel 4.1.1, lid 1 verplicht de jeugdhulpaanbieder en de gecertificeerde instelling verantwoorde hulp te verlenen, waaronder wordt verstaan hulp van goed niveau, die in ieder geval veilig, doeltreffend, doelmatig en cliëntgericht wordt verleend en die is afgestemd op de reële behoefte van de jeugdige of ouder.
- Artikel 4.1.1, lid 2 stelt dat de jeugdhulpaanbieder en de gecertificeerde instelling zich op zodanige wijze organiseren, zich kwalitatief en kwantitatief zodanig van personeel en materieel voorzien en zorg dragen voor een zodanige verantwoordelijkheidstoedeling, dat een en ander leidt of redelijkerwijs moet leiden tot verantwoorde hulp. De jeugdhulpaanbieder en de gecertificeerde instelling betrekken hierbij de resultaten van overleg tussen jeugdhulpaanbieders, het college en cliëntenorganisaties. Voor zover het betreft jeugdhulp die verblijf van een jeugdige of ouder in een accommodatie gedurende ten minste een etmaal met zich brengt, draagt de jeugdhulpaanbieder er tevens zorg voor dat in de accommodatie geestelijke verzorging beschikbaar is, die zoveel mogelijk aansluit bij de godsdienst of levensovertuiging van de jeugdige of ouder.
- Artikel 4.1.1, lid 3 stelt dat de hulpverlener bij zijn werkzaamheden de zorg van een goede hulpverlener in acht neemt en daarbij handelt in overeenstemming met de op hem rustende verantwoordelijkheid, voortvloeiende uit de voor die hulpverlener geldende professionele standaard.
- Artikel 4.1.2 en 4.1.3, lid 2 verplicht de jeugdhulpverlener om te werken op basis van een door de jeugdige en zijn ouders, eventueel samen met familie, vrienden en anderen die tot de sociale omgeving behoren, opgesteld familiegroepsplan of, als daarvan wordt afgezien, met een plan waarover is overlegd met de jeugdige en de ouders en dat is afgestemd op de behoeften van de jeugdige. Als daarbij sprake is van pleegzorg dan vindt er tevens overleg plaats met de betrokken pleegouder (lid 3).

¹ *Internationaal verdrag inzake de rechten van het kind*. Verenigde Naties (1989), van: wetten.overheid.nl/BWBO0002508/2002-11-18

² *VN Richtlijnen alternatieve zorg voor kinderen*. Algemene Vergadering Verenigde Naties (2009), van: www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/64/142

³ *Jeugdwet*. (2016, 1 augustus), van: wetten.overheid.nl/BWBR0034925/2016-08-01

- Artikel 4.1.3, lid 4 geeft aan dat in geval er geen sprake is van de uitvoering van een kindbeschermingsmaatregel of jeugdreclassering of gesloten jeugdhulp, het plan mondeling met de jeugdige en de ouders overeen kan worden gekomen. Indien de jeugdige, een van de ouders of de jeugdhulpaanbieder dat wenst, wordt het plan binnen veertien dagen op schrift gesteld.

Besluit Jeugdwet⁴

- Artikel 4.2.4 bepaalt dat de gecertificeerde instelling (voor jeugdbescherming en jeugd-reclassering) zo vaak als noodzakelijk, doch tenminste één maal per jaar, beziet in hoeverre het plan van aanpak, bedoeld in artikel 4.1.3 van de wet, bijstelling behoeft.

Wet kwaliteit, klachten en geschillen zorg⁵

- Artikel 2, lid 1 stelt dat onder goede zorg wordt verstaan zorg van goede kwaliteit en van goed niveau:
 - a. die in ieder geval veilig, doeltreffend, doelmatig en cliëntgericht is, tijdig wordt verleend, en is afgestemd op de reële behoefte van de cliënt,
 - b. waarbij zorgverleners handelen in overeenstemming met de op hen rustende verantwoordelijkheid, voortvloeiende uit de professionele standaard, waaronder de overeenkomstig artikel 66b van de Zorgverzekeringswet in het openbaar register opgenomen voor hen geldende professionele standaard, en
 - c. waarbij de rechten van de cliënt zorgvuldig in acht worden genomen en de cliënt ook overigens met respect wordt behandeld.

Beroepscode voor de Jeugdzorgwerker⁶

- Artikel M: De jeugdzorgwerker geeft de jeugdige cliënt desgevraagd de gelegenheid tot inzage in en aanvulling of correctie van het dossier, voor zover dat nodig is na overleg met en instemming van de ouder(s) en/of wettelijk vertegenwoordiger. Onder de toelichting van dit artikel staat dat verslaglegging en dossiervorming conform de beroepsstandaard plaatsvinden.

Richtlijnen voor jeugdhulp en jeugdbescherming⁷

- De richtlijn 'Samen met ouders en jeugdigen beslissen over passende hulp' geeft professionals handvatten voor het vormgeven van de besluitvorming over passende hulp. Hierin wordt bijvoorbeeld de volgende aanbeveling gedaan:

- Beoordeel samen met ouders en jeugdige wat de aard en ernst van hun vraag of probleem is en beslis samen over de best passende hulp. Elke professional die beslissingen neemt over de inzet van hulp, doorloopt de volgende kernstappen:
1. Vraagverheldering.
 2. Probleem- en krachtenanalyse.
 3. Doelen opstellen.
 4. Beslissen over passende hulp:
 - a. Netwerk verkennen en mobiliseren.
 - b. Beslissen over hulp.
 5. Uitvoeren van de hulp.
 6. Evalueren van de resultaten van de hulp en beslissen over vervolg of beëindiging

⁴ Besluit Jeugdwet. (2016, 6 oktober), van: wetten.overheid.nl/BWBR0035779/2016-10-06

⁵ Wet kwaliteit, klachten en geschillen zorg. (2016, 1 augustus), van: wetten.overheid.nl/BWBR0037173/2016-08-01

⁶ Buitink, J. & Epskamp, J. (2012). Beroepscode voor de Jeugdzorgwerker. Beroepsnormen voor de beroepsvariant jeugdzorgwerker. De beroepscode voor de jeugdzorgwerker is een uitgave van de Nederlandse Vereniging van Maatschappelijk Werkers (NVMW), van: ssuu.com/platformjeugd/docs/beroepscode_jeugdzorgwerker/?e=3745952/2607862

⁷ Richtlijnen jeugdhulp en Jeugdbescherming. Het Nederlands Instituut van Psychologen (NIP), de Nederlandse vereniging van pedagogen en onderwijskundigen (NVO) en de Beroepsvereniging van Professionals in Sociaal Werk (BPSW) zijn de opstellers van de richtlijnen voor jeugdhulp en jeugdbescherming, van www.richtlijnenjeugdhulp.nl

Professionals werken volgens professionele standaarden

Overzicht van wet- en regelgeving

VN Richtlijnen alternatieve zorg voor kinderen

- Richtlijn 63: deze richtlijn benadrukt dat een plan voor alternatieve zorg moet bevatten, inter alia, de doelen van de plaatsing en de maatregelen om deze doelen te bereiken.

Jeugdwet

- Artikel 4.1.1, lid 1 verplicht de jeugdhulpaanbieder en de gecertificeerde instelling verantwoorde hulp te verlenen, waaronder wordt verstaan hulp van goed niveau, die in ieder geval veilig, doeltreffend, doelmatig en cliëntgericht wordt verleend en die is afgestemd op de reële behoefte van de jeugdige of ouder.
- Artikel 4.1.1, lid 2 stelt dat de jeugdhulpaanbieder en de gecertificeerde instelling zich op zodanige wijze organiseren, zich kwalitatief en kwantitatief zodanig van personeel en materieel voorzien en zorg dragen voor een zodanige verantwoordelijkheidstoedeling, dat een en ander leidt of redelijkerwijs moet leiden tot verantwoorde hulp. De jeugdhulpaanbieder en de gecertificeerde instelling betrekken hierbij de resultaten van overleg tussen jeugdhulpaanbieders, het college en cliëntenorganisaties. Voor zover het betreft jeugdhulp die verblijf van een jeugdige of ouder in een accommodatie gedurende ten minste een etmaal met zich brengt, draagt de jeugdhulpaanbieder er tevens zorg voor dat in de accommodatie geestelijke verzorging beschikbaar is, die zoveel mogelijk aansluit bij de godsdienst of levensovertuiging van de jeugdige of ouder.
- Artikel 4.1.1, lid 3 stelt dat de hulpverlener bij zijn werkzaamheden de zorg van een goede hulpverlener in acht neemt en daarbij handelt in overeenstemming met de op hem rustende verantwoordelijkheid, voortvloeiende uit de voor die hulpverlener geldende professionele standaard.
- Artikel 4.1.3, lid 5 verplicht de jeugdhulpaanbieder of gecertificeerde instelling (voor jeugdbescherming en jeugdreclassering) het plan vast te stellen uiterlijk binnen zes weken nadat is komen vast te staan dat afgezien wordt van het opstellen van een familiegroepsplan.

Besluit Jeugdwet

- Artikel 4.2.1, lid 1, artikel 4.2.2, lid 1 en artikel 4.2.3, lid 1 bepalen dat de gecertificeerde instelling (voor jeugdbescherming en jeugdreclassering) binnen vijf werkdagen nadat de voogdij, de uitoefening van de ondertoezichtstelling of de uitoefening van de jeugdreclassering aan haar is opgedragen en zij hiervan in kennis is gesteld, zij een voogdij-/gezinsvoogdij-/reclasseringswerker aanwijst en het eerste contact plaatsvindt tussen de werker en de minderjarige.

Wet kwaliteit, klachten en geschillen zorg

- Artikel 2, lid 1 stelt dat onder goede zorg wordt verstaan zorg van goede kwaliteit en van goed niveau:
 - a. die in ieder geval veilig, doeltreffend, doelmatig en cliëntgericht is, tijdig wordt verleend, en is afgestemd op de reële behoefte van de cliënt,
 - b. waarbij zorgverleners handelen in overeenstemming met de op hen rustende verantwoordelijkheid, voortvloeiende uit de professionele standaard, waaronder de overeenkomstig artikel 66b van de Zorgverzekeringswet in het openbaar register opgenomen voor hen geldende professionele standaard, en
 - c. waarbij de rechten van de cliënt zorgvuldig in acht worden genomen en de cliënt ook overigens met respect wordt behandeld.

Beroepscode voor de Jeugdzorgwerker

- Artikel B: De jeugdzorgwerker oefent zijn beroep deskundig uit op basis van actuele kennis en in nauwe aansluiting op ontwikkelingen in de jeugdzorg. Vanuit de beroepsverenigingen heeft men verschillende richtlijnen opgesteld. De richtlijnen zijn bedoeld om de jeugdzorgwerker te ondersteunen in het dagelijks werk. Zij bieden een overzicht van de laatste kennis: op basis van wetenschap, praktijk én cliëntvoorkeuren. Met praktische aanbevelingen en kennis binnen handbereik beslissen de jeugdzorgwerker en de cliënt samen over een effectieve aanpak.
- Aan de andere kant stelt de beroepsethiek dat niet het protocol maar het perspectief van de professional in het belang van de cliënt richting-

gevend moet zijn. De professional dient zich af te vragen wat in deze situatie voor deze cliënt de aangewezen weg is. Professionele standaarden en richtlijnen moeten daarbij geen dwingend keurslijf vormen, maar een handvat: een jeugdzorgwerker moet er (beredeneerd) van af kunnen wijken, als dat in het belang van zijn cliënt is.

- De beroepsethiek stelt verder ook dat de professional die werkt met cliënten, zelf altijd inhoudelijke verantwoordelijkheid draagt. Een belangrijk criterium bij het al dan niet kunnen nemen van (mede) verantwoordelijkheid is het hebben van voldoende zicht op de werkzaamheden van een collega en het kunnen hebben van invloed daarop.
- Artikel I van de beroepscode stelt dat de jeugdzorgwerker verantwoordelijk is voor een zorgvuldige afsluiting van de hulpverlening als hij niet (meer) kan voldoen aan de hulpvraag. Hij verantwoordt zijn beslissing tegenover de cliënt, begeleidt deze eventueel bij een verwijzing en is bereid tot nazorg.

Richtlijnen voor jeugdhulp en jeugdbescherming

- De richtlijnen jeugdhulp en jeugdbescherming geven richting aan het handelen van professionals. De richtlijnen benadrukken het belang van doelmatig en planmatig werken, zodat beslissingen navolgbaar zijn. Daarnaast bevelen de richtlijnen aan dat professionals cruciale beslissingen niet alleen nemen. Volgens de richtlijn 'Uithuisplaatsing' moet minimaal een gekwalificeerde gedragswetenschapper bij beslissingen over noodzakelijke hulp en uithuisplaatsing betrokken worden.

Professionals betrekken jeugdigen en hun ouders bij de hulp

Overzicht van wet- en regelgeving

Internationaal verdrag inzake de rechten van het kind

- Artikel 12: op grond van artikel 12 hebben kinderen het recht om gehoord te worden en dient aan hun mening vervolgens passend belang te worden gehecht, in overeenstemming met zijn of haar leeftijd en rijpheid. Artikel 12 staat ook wel bekend als het recht op participatie. Het VN-Kinderrechtencomité omschrijft participatie in General Comment no. 12 (paragraaf 3 en 13) als

voortdurende processen waarin kinderen en volwassenen informatie uitwisselen en in dialoog zijn met elkaar. In deze processen worden kinderen geïnformeerd over hoe hun mening zich verhoudt tot die van volwassenen en op welke manier deze de uitkomst van het proces beïnvloedt.

- Ook het recht op toegang tot informatie (artikel 17) is in dit kader dus van belang.

VN Richtlijnen alternatieve zorg voor kinderen

- Richtlijn 6: in de VN Richtlijnen alternatieve zorg voor kinderen is het recht op participatie, zoals vastgelegd in artikel 12 van het Kinderrechtenverdrag, nader uitgewerkt voor jeugdigen die te maken krijgen met een alternatieve vorm van zorg, buiten het eigen gezin. Bij alle beslissingen, initiatieven en benaderingswijzen die binnen de reikwijdte van deze richtlijnen vallen, moet rekening gehouden worden met het recht van het kind te worden gehoord en met zijn of haar mening, afgestemd op zijn of haar ontwikkelende capaciteiten en zijn of haar toegang tot alle benodigde informatie.
- Richtlijn 57: bij het bepalen van de meest geschikte vorm van zorg voor een kind dient bij alle stappen van de besluitvorming volledig overleg met het kind plaats te vinden, in overeenstemming met zijn of haar ontwikkelende capaciteiten en met zijn of haar ouders of wettelijke voogden.
- Richtlijn 65: de voorbereiding, uitvoering en evaluatie van een beschermingsmaatregel voor een kind moeten, in de ruimst mogelijke mate, geschieden met de medewerking van zijn of haar ouders of wettelijke voogden en mogelijke pleegouders of verzorgers, afgestemd op de specifieke behoeften, overtuigingen en bijzondere wensen van het kind.

Jeugdwet

- Uitgangspunt van de Jeugdwet is dat de gecertificeerde instelling (voor jeugdbescherming en jeugd-reclassering) en de jeugdhulpaanbieder de jeugdige en zijn ouders eerst de mogelijkheid biedt om een familiegroepsplan op te stellen. Het voorgaande is niet van toepassing op de gecertificeerde instelling die jeugdreclassering uitvoert of die de voogdij uitoefent in het geval dat de ouders ontheven of ontzet zijn uit het ouderlijk gezag.

Voor al het overige geldt dat slechts indien de ouders aan de jeugdhulpaanbieder of de gecertificeerde instelling (voor jeugdbescherming en jeugdreclassering) te kennen hebben gegeven dat zij geen gebruik wensen te maken van de in de eerste zin bedoelde mogelijkheid, concrete bedreigingen in de ontwikkeling van het kind hiertoe aanleiding geven of de belangen van het kind anderszins geschaad worden, de jeugdhulpaanbieder of de gecertificeerde instelling (voor jeugdbescherming en jeugdreclassering) hiervan kan afzien (artikel 4.1.2).

- Indien wordt afgezien van het opstellen van een familiegroepsplan, werkt de jeugdhulpverlener op basis van een plan en daarover is overlegd met de jeugdige en de ouders (artikel 4.1.3).
 - Artikel 4.1.1, lid 1 verplicht de jeugdhulpaanbieder en de gecertificeerde instelling verantwoorde hulp te verlenen, waaronder wordt verstaan hulp van goed niveau, die in ieder geval veilig, doeltreffend, doelmatig en cliëntgericht wordt verleend en die is afgestemd op de reële behoefte van de jeugdige of ouder.
 - Artikel 4.1.1, lid 2 stelt dat de jeugdhulpaanbieder en de gecertificeerde instelling zich op zodanige wijze organiseren, zich kwalitatief en kwantitatief zodanig van personeel en materieel voorzien en zorg dragen voor een zodanige verantwoordelijkheidstoedeling, dat een en ander leidt of redelijkerwijs moet leiden tot verantwoorde hulp. De jeugdhulpaanbieder en de gecertificeerde instelling betrekken hierbij de resultaten van overleg tussen jeugdhulpaanbieders, het college en cliëntenorganisaties. Voor zover het betreft jeugdhulp die verblijf van een jeugdige of ouder in een accommodatie gedurende ten minste een etmaal met zich brengt, draagt de jeugdhulpaanbieder er tevens zorg voor dat in de accommodatie geestelijke verzorging beschikbaar is, die zoveel mogelijk aansluit bij de godsdienst of levensovertuiging van de jeugdige of ouder.
 - Artikel 4.1.1, lid 3 stelt dat de hulpverlener bij zijn werkzaamheden de zorg van een goede hulpverlener in acht neemt en daarbij handelt in overeenstemming met de op hem rustende verantwoordelijkheid, voortvloeiende uit de voor die hulpverlener geldende professionele standaard.
- In paragraaf 7.3 van de Jeugdwet zijn de volgende bepalingen betreffende het verstrekken van inlichtingen en het vragen van toestemming, opgenomen:
 - Artikel 7.3.2**
 - 1. De jeugdhulpverlener licht de betrokkene op duidelijke wijze, en desgevraagd schriftelijk in over het voorgenomen onderzoek en de voorgestelde jeugdhulp en over de ontwikkelingen omtrent de jeugdhulp en over de geconstateerde opgroei- en opvoedingsproblemen, psychische problemen en stoornissen. De jeugdhulpverlener licht een jeugdige die de leeftijd van twaalf jaar nog niet heeft bereikt op zodanige wijze in als past bij zijn bevattingsvermogen.
 - 2. Bij het uitvoeren van de in lid 1 neergelegde verplichting laat de jeugdhulpverlener zich leiden door hetgeen de jeugdige en de ouders redelijkerwijze dienen te weten ten aanzien van:
 - a. de aard en het doel van de jeugdhulp die hij noodzakelijk acht en van de uit te voeren verrichtingen;
 - b. de te verwachten gevolgen en risico's daarvan voor de jeugdige of ouder;
 - c. andere methoden van jeugdhulp die in aanmerking komen en;
 - d. de staat van en de vooruitzichten met betrekking tot de geconstateerde opgroei- en opvoedingsproblemen, psychische problemen en stoornissen in relatie tot de te verlenen jeugdhulp.
 - 3. De jeugdhulpverlener mag de betrokkene bedoelde inlichtingen slechts onthouden voor zover het verstrekken ervan kennelijk ernstig nadeel voor de jeugdige of ouder zou opleveren. (...) De jeugdhulpverlener maakt geen gebruik van zijn in de eerste volzin bedoelde bevoegdheid dan nadat hij daarover een andere jeugdhulpverlener heeft geraadpleegd.
- Artikel 7.3.4**
 - 1. Voor het verlenen van jeugdhulp is de toestemming van de betrokkene vereist, tenzij het jeugdhulp betreft in het kader van een machtiging gesloten jeugdhulp, een spoedmachtiging gesloten jeugdhulp, een kindbeschermingsmaatregel of jeugdreclassering.

2. Indien de betrokkene minderjarig is en de leeftijd van twaalf maar nog niet die van zestien jaar heeft bereikt, is tevens toestemming van de ouders die het gezag over hem uitoefenen of van zijn voogd vereist. De jeugdhulp kan evenwel zonder de toestemming van de ouders of de voogd worden verleend, indien zij kennelijk nodig is teneinde ernstig nadeel voor de betrokkenen te voorkomen, alsmede indien de betrokkene ook na de weigering van de toestemming, de verrichting weloverwogen blijft wensen.

Artikel 7.3.5

1. Een minderjarige die de leeftijd van zestien jaar heeft bereikt, is bekwaam tot het verlenen van toestemming voor de verlening van jeugdhulp ten behoeve van zichzelf, alsmede tot het verrichten van rechtshandelingen die daarmee onmiddellijk verband houden.

Artikel 7.3.6

Op verzoek van de betrokkene legt de jeugdhulpverlener in ieder geval schriftelijk vast voor welke verrichtingen van ingrijpende aard deze toestemming heeft gegeven.

Beroepscode voor de Jeugdzorgwerker

- In artikel G staat dat de jeugdzorgwerker overlegt met de jeugdige cliënt en/of diens ouders om tot overeenstemming/ instemming te komen over de hulp- en dienstverlening of andere (wettelijk opgelegde) taken.
- Verder verplicht de beroepscode in artikel F de jeugdzorgwerker de jeugdige cliënt en diens ouders informatie te verschaffen over alle relevante informatie voor een goede professionele relatie. De jeugdzorgwerker moet dit doen in zoveel mogelijk voor de cliënt begrijpelijke taal.
- Eveneens van belang bij dit criterium is de verwachting vanuit de beroepscode (artikel E) dat de jeugdzorgwerker de jeugdige cliënt respecteert met diens kwetsbaarheid, groeiende zelfstandigheid en eigen verantwoordelijkheid en de ouders met hun eigen verantwoordelijkheid en opvoedingsvisie, voor zover dat niet in strijd is met wettelijke kaders.

Richtlijnen voor jeugdhulp en jeugdbescherming

- De richtlijn 'Samen met ouders en jeugdigen beslissen over passende hulp' en de richtlijn 'Uithuisplaatsingen' stellen dat beslissingen zo veel mogelijk samen met ouders en jeugdige genomen dienen te worden. Professionals dienen jeugdigen en ouders in ieder geval de gelegenheid te geven om hun mening te geven. Gesprekstechnieken kunnen helpen om ouders en jeugdigen te stimuleren om gezamenlijk beslissingen te nemen en tot oplossingen te komen.

Kwaliteitsstandaarden "Quality for Children" (Q4C)⁸

In de Q4C-Kwaliteitsstandaarden komt het belang van het betrekken van jeugdigen en ouders bij de hulp in diverse standaarden tot uitdrukking.

- Standaard 1: jeugdigen vinden het belangrijk dat zij en hun familie de regie houden ('Mijn familie en ik bepalen wat er met mij gebeurt');
- Standaard 2: jeugdigen hechten er waarde aan dat zij ondersteund worden bij de te nemen beslissingen ('Ik krijg hulp bij de keuzes die ik moet maken');
- Standaard 3: jeugdigen vinden het belangrijk dat zij en hun familie goed geïnformeerd worden ('Ik krijg genoeg en de juiste informatie, zodat ik een goed besluit kan nemen');
- Standaard 12: jeugdigen vinden het belangrijk dat pleegouders en professionals naar hen luisteren en hen serieus nemen ('Ik heb te maken met pleegouders en professionals die geïnteresseerd zijn in mij en mijn mening').

Professionals stemmen af met de bij de jeugdigen en hun ouders betrokken instanties

Overzicht van wet- en regelgeving

Jeugdwet

- Artikel 2.1 benadrukt het belang van integrale hulp aan de jeugdige en zijn ouders, indien sprake is van multiproblematiek.

⁸ Quality4Children – Nederland (2008). Kwaliteitsstandaarden. Q4C European Quality Standards, van: www.q4c.nl/wat-is-q4c/standaarden

- Artikel 4.1.1, lid 1 verplicht de jeugdhulpaanbieder en de gecertificeerde instelling verantwoorde hulp te verlenen, waaronder wordt verstaan hulp van goed niveau, die in ieder geval veilig, doeltreffend, doelmatig en cliëntgericht wordt verleend en die is afgestemd op de reële behoefte van de jeugdige of ouder.
- Artikel 4.1.1, lid 2 stelt dat de jeugdhulpaanbieder en de gecertificeerde instelling zich op zodanige wijze organiseren, zich kwalitatief en kwantitatief zodanig van personeel en materieel voorzien en zorg dragen voor een zodanige verantwoordelijkheidstoedeling, dat een en ander leidt of redelijkerwijs moet leiden tot verantwoorde hulp. De jeugdhulpaanbieder en de gecertificeerde instelling betrekken hierbij de resultaten van overleg tussen jeugdhulpaanbieders, het college en cliëntenorganisaties. Voor zover het betreft jeugdhulp die verblijf van een jeugdige of ouder in een accommodatie gedurende ten minste een etmaal met zich brengt, draagt de jeugdhulpaanbieder er tevens zorg voor dat in de accommodatie geestelijke verzorging beschikbaar is, die zoveel mogelijk aansluit bij de godsdienst of levensovertuiging van de jeugdige of ouder.
- Artikel 4.1.1, lid 3 stelt dat de hulpverlener bij zijn werkzaamheden de zorg van een goede hulpverlener in acht neemt en daarbij handelt in overeenstemming met de op hem rustende verantwoordelijkheid, voortvloeiende uit de voor die hulpverlener geldende professionele standaard.

Memorie van Toelichting Jeugdwet⁹

- Paragraaf 3.4 (blz. 17) geeft aan dat de jeugdhulp integraal moet zijn; één gezin, één plan, één regisseur. Bij gezinnen met complexe problemen wordt dit gerealiseerd door het gezin centraal de regie te laten voeren. De jeugdhulpaanbieder en gecertificeerde instelling (voor jeugdbescherming en jeugdreclassering) moeten de jeugdhulp of maatregel zoveel mogelijk in samenhang met andere hulp verlenen.

⁹ Memorie van Toelichting bij de Jeugdwet. (2013, 1 juli), van: www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2013/07/01/memorie-van-toelichting-bij-de-jeugdwet

Beroepscode voor de Jeugdzorgwerker

- Artikel N: De jeugdzorgwerker zet zich in voor een goede en efficiënte samenwerking en een duidelijke verdeling van de verantwoordelijkheden en hij draagt daarmee bij aan een transparante en eenduidige regie van de hulpverlening.
- Artikel O: De jeugdzorgwerker draagt vanuit zijn eigen deskundigheid bij aan de ketenhulpverlening, waarbij hij de grenzen van zijn eigen expertise erkent en bereid is zijn professionele oordelen ter discussie te stellen.

Professionals passen vrijheidsbeperkende maatregelen verantwoord toe (Specifiek voor Gesloten Jeugdhulp)

Overzicht van wet- en regelgeving

VN Richtlijnen alternatieve zorg voor kinderen

- Richtlijn 97: Het gebruik van dwang en beperkingen van welke aard dan ook mag niet worden toegestaan, tenzij strikt noodzakelijk voor de bescherming van de fysieke of geestelijke integriteit van het kind of van anderen, in overeenstemming met de wet en op een redelijke en proportionele wijze waarbij de fundamentele rechten van het kind worden geëerbiedigd. Het in bedwang houden van kinderen door middel van geneesmiddelen of medicatie moet op therapeutische basis geschieden en mag nooit worden toegepast zonder beoordeling en voorschrift van een specialist.

Jeugdwet

- De maatregelen die eventueel genomen kunnen worden zijn limitatief opgenomen in artikelen 6.3.1 tot en met 6.3.5 van de Jeugdwet.
- Artikel 6.3.6 stelt daarnaast dat:
 1. De maatregelen, methoden en beperkingen als bedoeld in de artikelen 6.3.1 tot en met 6.3.5 worden slechts toegepast, voor zover zij zijn opgenomen in het hulpverleningsplan.
 2. Voorafgaand aan de vaststelling of wijziging van deze onderdelen van het hulpverleningsplan wordt overleg gevoerd met degene die het gezag over de jeugdige heeft. Zij behoeven niet de instemming van de jeugdige of degene die

het gezag over hem heeft. Zij behoeven wel de instemming van een gekwalificeerde gedragswetenschapper.

3. Indien het plan maatregelen, methoden of beperkingen als bedoeld in het eerste lid bevat omschrijft het tevens de gevallen waarin en de termijn gedurende welke de maatregelen kunnen worden toegepast.
 4. Een hulpverleningsplan ten aanzien van een jeugdige die met een machtiging in een gesloten accommodatie verblijft, wordt zo vaak geëvalueerd als in het belang van de jeugdige noodzakelijk is.
- Artikel 4.1.1, lid 1 verplicht de jeugdhulpaanbieder en de gecertificeerde instelling verantwoorde hulp te verlenen, waaronder wordt verstaan hulp van goed niveau, die in ieder geval veilig, doeltreffend, doelmatig en cliëntgericht wordt verleend en die is afgestemd op de reële behoefte van de jeugdige of ouder.
 - Artikel 4.1.1, lid 2 stelt dat de jeugdhulpaanbieder en de gecertificeerde instelling zich op zodanige wijze organiseren, zich kwalitatief en kwantitatief zodanig van personeel en materieel voorzien en zorg dragen voor een zodanige verantwoordelijkheidstoedeling, dat een en ander leidt of redelijkerwijs moet leiden tot verantwoorde hulp. De jeugdhulpaanbieder en de gecertificeerde instelling betrekken hierbij de resultaten van overleg tussen jeugdhulpaanbieders, het college en cliëntenorganisaties. Voor zover het betreft jeugdhulp die verblijf van een jeugdige of ouder in een accommodatie gedurende ten minste een etmaal met zich brengt, draagt de jeugdhulpaanbieder er tevens zorg voor dat in de accommodatie geestelijke verzorging beschikbaar is, die zoveel mogelijk aansluit bij de godsdienst of levensovertuiging van de jeugdige of ouder.
 - Artikel 4.1.1, lid 3 stelt dat de hulpverlener bij zijn werkzaamheden de zorg van een goede hulpverlener in acht neemt en daarbij handelt in overeenstemming met de op hem rustende verantwoordelijkheid, voortvloeiende uit de voor die hulpverlener geldende professionele standaard.

Professionals kennen verlot verantwoord toe (Specifiek voor Gesloten Jeugdhulp)

Overzicht van wet- en regelgeving

Jeugdwet

- Artikel 6.4.1, lid 1 tot en met 4:
 1. Aan een jeugdige kan, naast de mogelijkheden die het hulpverleningsplan biedt om de gesloten accommodatie te verlaten, verlot om de gesloten accommodatie te verlaten worden verleend indien zulks, gelet op de reden waarom de jeugdige in de gesloten accommodatie moet verblijven, verantwoord is.
 2. Aan het verlot kunnen voorwaarden worden verbonden betreffende de jeugdhulp en het gedrag van de jeugdige.
 3. Verlot wordt slechts verleend indien redelijkerwijs kan worden aangenomen dat de jeugdige de voorwaarden zal naleven.
 4. Verlot wordt niet verleend dan nadat een gekwalificeerde gedragswetenschapper daarmee heeft ingestemd.
 5. Het verlot wordt ingetrokken indien voortzetting van het verlot, gezien de problemen van de jeugdige, niet langer verantwoord is. Het verlot kan worden ingetrokken indien de jeugdige zich niet aan de voorwaarden houdt. De aan het verlot verbonden voorwaarden kunnen worden gewijzigd.
- Artikel 4.1.1, lid 1 verplicht de jeugdhulpaanbieder en de gecertificeerde instelling verantwoorde hulp te verlenen, waaronder wordt verstaan hulp van goed niveau, die in ieder geval veilig, doeltreffend, doelmatig en cliëntgericht wordt verleend en die is afgestemd op de reële behoefte van de jeugdige of ouder.
- Artikel 4.1.1, lid 2 stelt dat de jeugdhulpaanbieder en de gecertificeerde instelling zich op zodanige wijze organiseren, zich kwalitatief en kwantitatief zodanig van personeel en materieel voorzien en zorg dragen voor een zodanige verantwoordelijkheidstoedeling, dat een en ander leidt of redelijkerwijs moet leiden tot verantwoorde hulp. De jeugdhulpaanbieder en de gecertificeerde instelling betrekken hierbij de resultaten van

overleg tussen jeugdhulpaanbieders, het college en cliëntenorganisaties. Voor zover het betreft jeugdhulp die verblijf van een jeugdige of ouder in een accommodatie gedurende ten minste een etmaal met zich brengt, draagt de jeugdhulpaanbieder er tevens zorg voor dat in de accommodatie geestelijke verzorging beschikbaar is, die zoveel mogelijk aansluit bij de godsdienst of levensovertuiging van de jeugdige of ouder.

- Artikel 4.1.1, lid 3 stelt dat de hulpverlener bij zijn werkzaamheden de zorg van een goede hulpverlener in acht neemt en daarbij handelt in overeenstemming met de op hem rustende verantwoordelijkheid, voortvloeiende uit de voor die hulpverlener geldende professionele standaard.

Veiligheid

Jeugdigen worden beschermd tegen gevaren die hun ontwikkeling bedreigen.

Professionals houden goed zicht op de veiligheid van jeugdigen

Overzicht van wet- en regelgeving

Internationaal verdrag inzake de rechten van het kind

- Artikel 19: Kinderen hebben het recht op bescherming tegen alle vormen van lichamelijke en geestelijke mishandeling en verwaarlozing zowel in het gezin als daarbuiten. De overheid neemt maatregelen ter preventie en signalering hiervan en zorgt voor opvang en behandeling.

Jeugdwet

- Artikel 4.1.1, lid 1 verplicht de jeugdhulpaanbieder en de gecertificeerde instelling verantwoorde hulp te verlenen, waaronder wordt verstaan hulp van goed niveau, die in ieder geval veilig, doeltreffend, doelmatig en cliëntgericht wordt verleend en die is afgestemd op de reële behoefte van de jeugdige of ouder.
- Artikel 4.1.1, lid 2 stelt dat de jeugdhulpaanbieder en de gecertificeerde instelling zich op zodanige wijze organiseren, zich kwalitatief en kwantitatief zodanig van personeel en materieel voorzien en zorg dragen voor een zodanige verantwoordelijkheidstoedeling, dat een en ander leidt of redelijkerwijs moet leiden tot verantwoorde hulp. De jeugdhulpaanbieder en de gecertificeerde instelling betrekken hierbij de resultaten van overleg tussen jeugdhulpaanbieders, het college en cliëntenorganisaties. Voor zover het betreft jeugdhulp die verblijf van een jeugdige of ouder in een accommodatie gedurende ten minste een etmaal met zich brengt, draagt de jeugdhulpaanbieder er tevens zorg voor dat in de accommodatie geestelijke verzorging beschikbaar is, die zoveel mogelijk aansluit bij de godsdienst of levensovertuiging van de jeugdige of ouder.
- Artikel 4.1.1, lid 3 stelt dat de hulpverlener bij zijn werkzaamheden de zorg van een goede hulpverlener in acht neemt en daarbij handelt in overeenstemming met de op hem rustende verantwoordelijkheid, voortvloeiende uit de voor

die hulpverlener geldende professionele standaard.

- Artikel 5.1, lid 1: Pleegzorgaanbieder sluit pleegcontract met pleegouder als deze voldoet aan de volgende eisen:
 - pleegouder is tenminste 21 jaar;
 - de pleegouder is niet tevens door de pleegzorgaanbieder belast met de begeleiding van een pleegouder;
 - de pleegouder heeft met goed gevolg een door de pleegzorgaanbieder aangeboden voorbereidings- en selectietraject afgerond;
 - de pleegouder en alle gezinsleden vanaf 12 jaar beschikken over een Verklaring van Geen Bezwaar.
- Artikel 5.1, lid 2: De pleegzorgaanbieder beoordeelt voorts of de jeugdige in het gezin van de pleegouder kan worden geplaatst, gelet op de leeftijd en de problemen van de jeugdige, de samenstelling van het gezin van de pleegouder en de verwachte duur van de plaatsing. Deze beoordeling vindt plaats voorafgaand aan de sluiting van het pleegcontract en aan de plaatsing van de jeugdige in het gezin van de pleegouder.
- Artikel 5.1, lid 3: Indien de betrokkene de jeugdige reeds verzorgt en opvoedt voorafgaand aan het sluiten van een pleegcontract, kan aan voornoemde voorwaarden worden voldaan binnen dertien weken nadat een pleegcontract is gesloten, mits de betrokken pleegzorgaanbieder daarbij oordeelt dat de verzorging en opvoeding van de jeugdige door betrokkene niet schadelijk is voor de ontwikkeling van de jeugdige.

Memorie van Toelichting Jeugdwet

- Paragraaf 3.5 (blz. 18) stelt dat de professional vanzelfsprekend aandacht moet hebben voor de veiligheid van het kind.
- In paragraaf 6.5 (blz. 41) is opgenomen dat professionals moeten weten wanneer zij specifieke deskundigheid van collega's in moeten schakelen en inzicht in en erkenning van elkaars deskundigheid moeten hebben.

Beroepscode voor de Jeugdzorgwerker

- Artikel 5: De jeugdzorgwerker toetst zijn beroepsmatig handelen aan het professioneel en beroepsethisch oordeel van zijn collega's.

Professionals beperken de veiligheidsrisico's voor jeugdigen

Overzicht van wet- en regelgeving

Internationaal verdrag inzake de rechten van het kind

- Artikel 19: Kinderen hebben het recht op bescherming tegen alle vormen van lichamelijke en geestelijke mishandeling en verwaarlozing zowel in het gezin als daarbuiten. De overheid neemt maatregelen ter preventie en signalering hiervan en zorgt voor opvang en behandeling.

Jeugdwet

- Artikel 4.1.1, lid 1 verplicht de jeugdhulpaanbieder en de gecertificeerde instelling verantwoorde hulp te verlenen, waaronder wordt verstaan hulp van goed niveau, die in ieder geval veilig, doeltreffend, doelmatig en cliëntgericht wordt verleend en die is afgestemd op de reële behoefte van de jeugdige of ouder.
- Artikel 4.1.1, lid 2 stelt dat de jeugdhulpaanbieder en de gecertificeerde instelling zich op zodanige wijze organiseren, zich kwalitatief en kwantitatief zodanig van personeel en materieel voorzien en zorg dragen voor een zodanige verantwoordelijkheidstoedeling, dat een en ander leidt of redelijkerwijs moet leiden tot verantwoorde hulp. De jeugdhulpaanbieder en de gecertificeerde instelling betrekken hierbij de resultaten van overleg tussen jeugdhulpaanbieders, het college en cliëntenorganisaties. Voor zover het betreft jeugdhulp die verblijf van een jeugdige of ouder in een accommodatie gedurende ten minste een etmaal met zich brengt, draagt de jeugdhulpaanbieder er tevens zorg voor dat in de accommodatie geestelijke verzorging beschikbaar is, die zoveel mogelijk aansluit bij de godsdienst of levensovertuiging van de jeugdige of ouder.
- Artikel 4.1.1, lid 3 stelt dat de hulpverlener bij zijn werkzaamheden de zorg van een goede hulpverlener in acht neemt en daarbij handelt in overeenstemming met de op hem rustende verantwoordelijkheid, voortvloeiende uit de voor die hulpverlener geldende professionele standaard.

Wet kwaliteit, klachten en geschillen zorg

- Artikel 2, lid 1 stelt dat onder goede zorg wordt verstaan zorg van goede kwaliteit en van goed niveau:
 - d. die in ieder geval veilig, doeltreffend, doelmatig en cliëntgericht is, tijdig wordt verleend, en is afgestemd op de reële behoefte van de cliënt.

Kwaliteitsstandaarden "Quality for Children" (Q4C)

- Standaard 14: De hulpverlening garandeert de veiligheid van de jeugdigen ('Ik woon op een plek waar ik veilig ben en me thuis voel').

De aanbieder zorgt ervoor dat jeugdigen op een veilige wijze medicatie ontvangen

Overzicht van wet- en regelgeving

Jeugdwet

- Artikel 4.1.1, lid 1 verplicht de jeugdhulpaanbieder en de gecertificeerde instelling verantwoorde hulp te verlenen, waaronder wordt verstaan hulp van goed niveau, die in ieder geval veilig, doeltreffend, doelmatig en cliëntgericht wordt verleend en die is afgestemd op de reële behoefte van de jeugdige of ouder.
- Artikel 4.1.1, lid 2 stelt dat de jeugdhulpaanbieder en de gecertificeerde instelling zich op zodanige wijze organiseren, zich kwalitatief en kwantitatief zodanig van personeel en materieel voorzien en zorg dragen voor een zodanige verantwoordelijkheids-toedeling, dat een en ander leidt of redelijkerwijs moet leiden tot verantwoorde hulp. De jeugdhulpaanbieder en de gecertificeerde instelling betrekken hierbij de resultaten van overleg tussen jeugdhulpaanbieders, het college en cliëntenorganisaties. Voor zover het betreft jeugdhulp die verblijf van een jeugdige of ouder in een accommodatie gedurende ten minste een etmaal met zich brengt, draagt de jeugdhulpaanbieder er tevens zorg voor dat in de accommodatie geestelijke verzorging beschikbaar is, die zoveel mogelijk aansluit bij de godsdienst of levensovertuiging van de jeugdige of ouder.
- Artikel 4.1.1, lid 3 stelt dat de hulpverlener bij zijn werkzaamheden de zorg van een goede hulpverlener in acht neemt en daarbij handelt in overeenstemming met de op hem rustende

verantwoordelijkheid, voortvloeiende uit de voor die hulpverlener geldende professionele standaard.

Kwaliteitsstandaarden "Quality for Children" (Q4C)

- Standaard 14: De hulpverlening garandeert de veiligheid van de jeugdigen ('Ik woon op een plek waar ik veilig ben en me thuis voel').

De IGZ houdt toezicht op grond van de Wet kwaliteit, klachten en geschillen (Wkkgz) en de Wet op de beroepen in de individuele gezondheidszorg (Wet BIG). Hieronder valt het goed en veilig toepassen van geneesmiddelen bij een ziekte of aandoening en systematisch en aantoonbaar bezig zijn met het verbeteren van patiëntveiligheid.

Wet kwaliteit, klachten en geschillen zorg

- Artikel 2, lid 2 stelt dat onder goede zorg wordt verstaan zorg van goede kwaliteit en van goed niveau:
 - a. die in ieder geval veilig, doeltreffend, doelmatig en cliëntgericht is, tijdig wordt verleend, en is afgestemd op de reële behoefte van de cliënt.

Richtlijn 'Overdracht van medicatiegegevens'¹⁰

- De zorgaanbieder/de zorgverlener is verantwoordelijk voor het leveren van verantwoorde zorg. In het kwaliteitssysteem moet vastliggen op welke wijze (hoe, waar, wanneer en door wie) gegevens met betrekking tot voorschrijven, ter hand stellen, bewaken en toedienen van geneesmiddelen worden vastgelegd en overgedragen.

¹⁰ Richtlijn 'Overdracht van medicatiegegevens in de keten'. (2008, 25 april). Opstellers van de richtlijn zijn ActiZ, GGZ Nederland, KNMG, KNMP, LEVV, LHV, NFU, NHG, NICTIZ, NPCF, NVZ, NVZA, Orde, V&VN, Verenso en ZN. IGZ en VWS zijn initiatiefnemers en aanjagers van de richtlijn. De FNT, NMT, en VGN zijn later aangesloten, van: www.medicatieoverdracht.nl/Media/Default/richtlijn/Richtlijn_Overdracht_van_Medicatiegegevens-def-20080425.pdf

Leefklimaat

Jeugdigen verblijven in een aandachtvolle omgeving.

De fysieke leefomgeving is van goede kwaliteit

Overzicht van wet- en regelgeving

Internationaal verdrag inzake de rechten van het kind

- Artikel 20 verplicht de Staat om extra bescherming te bieden aan kinderen die niet in hun eigen gezin kunnen verblijven. De Staat moet zorgen voor een geschikt alternatief, zoals plaatsing in een pleeggezin of in een instelling voor kinderopvang. Bij de keuze van de meest geschikte oplossing, zal rekening gehouden moeten worden met de culturele achtergrond van het kind.

Jeugdwet

- Artikel 4.1.1, lid 2 stelt dat de jeugdhulpaanbieder en de gecertificeerde instelling zich op zodanige wijze organiseren, zich kwalitatief en kwantitatief zodanig van personeel en materieel voorzien en zorg dragen voor een zodanige verantwoordelijkheidstoedeling, dat een en ander leidt of redelijkerwijs moet leiden tot verantwoorde hulp. De jeugdhulpaanbieder en de gecertificeerde instelling betrekken hierbij de resultaten van overleg tussen jeugdhulpaanbieders, het college en cliëntenorganisaties. Voor zover het betreft jeugdhulp die verblijf van een jeugdige of ouder in een accommodatie gedurende ten minste een etmaal met zich brengt, draagt de jeugdhulpaanbieder er tevens zorg voor dat in de accommodatie geestelijke verzorging beschikbaar is, die zoveel mogelijk aansluit bij de godsdienst of levensovertuiging van de jeugdige of ouder.

VN Richtlijnen alternatieve zorg voor kinderen

- Richtlijn 89: Alle volwassenen die verantwoordelijk zijn voor kinderen moeten hun recht op privacy respecteren en bevorderen, met inbegrip van passende faciliteiten voor hygiëne en sanitaire behoeften, waarbij genderverschillen en -interactie worden gerespecteerd, en er adequate, veilige en toegankelijke opbergplaatsen voor persoonlijke eigendommen zijn.

- Richtlijn 91: Alle accommodatie in alternatieve zorgomgevingen moet voldoen aan de gezondheids- en veiligheidsvoorschriften.
- Richtlijn 123: Faciliteiten die voorzien in residentiële zorg moeten kleinschalig zijn en georganiseerd worden rond de rechten en behoeften van het kind, in een situatie die zo veel mogelijk lijkt op die van een gezin of een kleine groep. Over het algemeen moet hun doelstelling zijn het bieden van tijdelijke zorg en actief bijdragen aan de terugplaatsing van het kind in het gezin of, indien dit niet mogelijk is, aan het waarborgen van stabiele zorg voor het kind in een alternatief gezinsverband.

Kwaliteitsstandaarden "Quality for Children" (Q4C)

- Standaard 13: Jeugdigen worden gestimuleerd om mee te praten en invloed te hebben op hun leefomgeving ('Daar waar ik verblijf, heb ik inspraak in hoe het eruitziet en hoe het eraan toegaat').
- Standaard 14: De hulpverlening garandeert de veiligheid van de jeugdigen ('Ik woon op een plek waar ik veilig ben en me thuis voel').

Het leefklimaat is passend bij de jeugdigen

Overzicht van wet- en regelgeving

VN Richtlijnen alternatieve zorg voor kinderen

- Richtlijn 84: Verzorgers moeten de gezondheid van de kinderen voor wie zij verantwoordelijk zijn bevorderen en regelen dat medische zorg, begeleiding en ondersteuning indien nodig beschikbaar zijn.
- Richtlijn 85: Kinderen moeten toegang hebben tot formeel, informeel en beroepsopvoeding in overeenstemming met hun rechten, in de ruimste mate die mogelijk is in de onderwijsfaciliteiten in de lokale gemeenschap.
- Richtlijn 86: Verzorgers moeten waarborgen dat het recht van ieder kind, met inbegrip van kinderen die leven met of getroffen zijn door hiv/aids of andere speciale behoeften hebben, zich te ontwikkelen door spel en vrijetijdsbesteding wordt geëerbiedigd en dat er gelegenheid voor dergelijke activiteiten binnen en buiten de zorgomgeving wordt gecreëerd. Contact met de kinderen en anderen in de lokale gemeenschap moet worden aangemoedigd en gefaciliteerd.

Jeugdwet

- Artikel 4.1.1, lid 1 verplicht de jeugdhulpaanbieder en de gecertificeerde instelling verantwoorde hulp te verlenen, waaronder wordt verstaan hulp van goed niveau, die in ieder geval veilig, doeltreffend, doelmatig en cliëntgericht wordt verleend en die is afgestemd op de reële behoefte van de jeugdige of ouder.
- Artikel 4.1.1, lid 2 stelt dat de jeugdhulpaanbieder en de gecertificeerde instelling zich op zodanige wijze organiseren, zich kwalitatief en kwantitatief zodanig van personeel en materieel voorzien en zorg dragen voor een zodanige verantwoordelijkheidstoedeling, dat een en ander leidt of redelijkerwijs moet leiden tot verantwoorde hulp. De jeugdhulpaanbieder en de gecertificeerde instelling betrekken hierbij de resultaten van overleg tussen jeugdhulpaanbieders, het college en cliëntenorganisaties. Voor zover het betreft jeugdhulp die verblijf van een jeugdige of ouder in een accommodatie gedurende ten minste een etmaal met zich brengt, draagt de jeugdhulpaanbieder er tevens zorg voor dat in de accommodatie geestelijke verzorging beschikbaar is, die zoveel mogelijk aansluit bij de godsdienst of levensovertuiging van de jeugdige of ouder.

Kwaliteitsstandaarden “Quality for Children” (Q4C)

- Standaard 7: De plaatsing sluit aan bij de achtergrond en behoeften van jeugdigen (‘Ik word op een plek geplaatst die bij mij past en waar ik me kan ontwikkelen’).
- Standaard 8: De plaatsing en de hulp bieden de jeugdigen een zo gewoon mogelijk leven. (‘Ik wil geen speciaal geval of uitzondering zijn’).

Richtlijnen voor jeugdhulp en jeugdbescherming

- De richtlijn ‘Residentiële zorg’ doet aanbevelingen aan organisaties en professionals die werken in de residentiële zorg. Relevante aanbevelingen zijn onder andere:
 - Bevorder in de leefgroep de normale ontwikkeling van jeugdigen. Dat doe je door in de dagelijkse zorg een sensitief-responsieve houding aan te nemen en van daaruit te versterken wat de individuele jeugdige al goed kan en aan te sluiten bij wat hij nodig heeft. Stimuleer en ondersteun deelname aan onderwijs.

- Bevorder positieve interacties tussen jeugdigen in de leefgroep door samen met de jeugdigen afspraken te maken over de regels, samen de sfeer en de invulling van activiteiten in de dagelijkse routine te bespreken en door de jeugdigen te leren hoe ze zelf problemen kunnen oplossen.
- Geef jeugdigen autonomie bij de invulling van het dagelijks leven. Organiseer bijvoorbeeld gesprekken met de groep om te bespreken wat er leeft. Vraag jeugdigen wat zij belangrijk vinden als het gaat om de omgang met elkaar, wat zij van de sfeer vinden, welke regels zij belangrijk vinden en welke activiteiten zij willen organiseren in hun vrije tijd. Maak jeugdigen medeverantwoordelijk voor de sfeer en onderlinge interactie door hen te leren elkaar aan te spreken en te onderhandelen. Luister en neem hun inbreng serieus.
- Zorg ervoor dat het leven in de groep zo gewoon mogelijk verloopt, onder andere door vrienden en familie van de jeugdigen uit te nodigen op de groep, te zorgen voor een huiselijke inrichting, en deelname van jeugdigen aan sportverenigingen of andere clubs te stimuleren.

Professionals hebben een respectvolle houding naar de jeugdigen

Overzicht van wet- en regelgeving

VN Richtlijnen alternatieve zorg voor kinderen

- Richtlijn 13: kinderen moeten altijd met waardigheid en respect behandeld worden en effectief worden beschermd tegen misbruik, verwaarlozing en alle vormen van uitbuiting, ongeacht of dit te wijten is aan verzorgers, andere kinderen of derden en in welke zorgomgeving zij zich ook bevinden.
- Richtlijn 71: Bijzondere aandacht moet worden besteed aan de kwaliteit van de geboden alternatieve zorg, zowel wat de residentiële zorg als de zorg in gezinsverband betreft, in het bijzonder met betrekking tot de professionele vaardigheden, selectie en training van en toezicht op verzorgers. Hun rol en functie moeten helder omschreven zijn en uitgelegd worden ten opzichte van die van de ouders of wettelijk voogden van het kind.

- Richtlijn 90: Verzorgers moeten het belang van hun rol bij het opbouwen van een positieve, veilige en stimulerende relatie met kinderen begrijpen en moeten deze ook kunnen opbouwen.
- Richtlijn 107: Alle instanties en faciliteiten moeten een gedragscode voor het personeel opstellen, in overeenstemming met deze Richtlijnen, waarin de rol van elke beroepsbeoefenaar en van de verzorgers in het bijzonder wordt omschreven en waarin onder andere duidelijke procedures voor het melden van overtredingen door een teamlid zijn opgenomen.

Jeugdwet

- Artikel 4.1.1, lid 1 verplicht de jeugdhulpaanbieder en de gecertificeerde instelling verantwoorde hulp te verlenen, waaronder wordt verstaan hulp van goed niveau, die in ieder geval veilig, doeltreffend, doelmatig en cliëntgericht wordt verleend en die is afgestemd op de reële behoefte van de jeugdige of ouder.
- Artikel 4.1.1, lid 2 stelt dat de jeugdhulpaanbieder en de gecertificeerde instelling zich op zodanige wijze organiseren, zich kwalitatief en kwantitatief zodanig van personeel en materieel voorzien en zorg dragen voor een zodanige verantwoordelijkheidstoedeling, dat een en ander leidt of redelijkerwijs moet leiden tot verantwoorde hulp. De jeugdhulpaanbieder en de gecertificeerde instelling betrekken hierbij de resultaten van overleg tussen jeugdhulpaanbieders, het college en cliëntenorganisaties. Voor zover het betreft jeugdhulp die verblijf van een jeugdige of ouder in een accommodatie gedurende ten minste een etmaal met zich brengt, draagt de jeugdhulpaanbieder er tevens zorg voor dat in de accommodatie geestelijke verzorging beschikbaar is, die zoveel mogelijk aansluit bij de godsdienst of levensovertuiging van de jeugdige of ouder.
- Artikel 4.1.1, lid 3 stelt dat de hulpverlener bij zijn werkzaamheden de zorg van een goede hulpverlener in acht neemt en daarbij handelt in overeenstemming met de op hem rustende verantwoordelijkheid, voortvloeiende uit de voor die hulpverlener geldende professionele standaard.

Richtlijnen voor jeugdhulp en jeugdbescherming

- De richtlijn 'Residentiële zorg' doet aanbevelingen aan organisaties en professionals die werken in de residentiële zorg. Relevante aanbevelingen zijn onder andere:
 - Behandel jeugdigen in de leefgroep als individuen en niet alleen als groep: toon betrokkenheid en sluit aan bij de leefwereld van een jeugdige door te kijken, vragen te stellen en interesse te tonen in zijn vrije tijd, school, familie en vrienden.
 - Ondersteun medewerkers die zorg dragen voor een positief leefklimaat. Bied supervisie en interventie aan, plus deskundigheidsbevordering en training. Maak bespreekbaar wanneer de praktijk afwijkt van de aanbevelingen.

Clëntenpositie

De aanbieder biedt jeugdigen en hun ouders voldoende mogelijkheden om voor hun individuele en gemeenschappelijke belangen op te komen.

De aanbieder geeft de jeugdigen en hun ouders de mogelijkheid om voor hun individuele belangen op te komen

Overzicht van wet- en regelgeving

Internationaal Verdrag inzake de rechten van het kind

- Artikel 12 beschrijft het recht van het kind om gehoord te worden en zijn mening te geven in alle aangelegenheden die het kind betreffen, waarbij aan de mening van het kind passend belang wordt gehecht in overeenstemming met zijn leeftijd en rijpheid. Dit impliceert ook volgens artikel 12 sub C dat kinderen toegang moeten krijgen tot klachtprocedures.
- Artikel 17: Het kind heeft recht op toegang tot informatie (...) en in het bijzonder op informatie (...) die zijn of haar welzijn en gezondheid bevorderen.

VN Richtlijnen alternatieve zorg voor kinderen

- Richtlijn 98: Kinderen in de zorg moeten toegang hebben tot een vertrouwenspersoon aan wie zij alles in volledige vertrouwelijkheid kunnen zeggen. Deze persoon moet door de bevoegde autoriteit worden aangewezen, met instemming van het betrokken kind. Het kind moet ervan op de hoogte worden gesteld dat wettelijke of ethische normen er onder bepaalde omstandigheden toe kunnen leiden dat de vertrouwelijkheid moet worden geschonden.
- Richtlijn 99: Kinderen in de zorg moeten toegang hebben tot een bekend, effectief en onpartijdig mechanisme waar zij klachten of zorgen over hun behandeling of plaatsingsvoorwaarden kenbaar kunnen maken.

Jeugdwet

- Artikel 4.1.1, lid 2 stelt dat de jeugdhulpaanbieder en de gecertificeerde instelling zich op zodanige wijze organiseren, zich kwalitatief en kwantitatief zodanig van personeel en materieel voorzien en

- zorg dragen voor een zodanige verantwoordelijkheidstoedeling, dat een en ander leidt of redelijkerwijs moet leiden tot verantwoorde hulp. De jeugdhulpaanbieder en de gecertificeerde instelling betrekken hierbij de resultaten van overleg tussen jeugdhulpaanbieders, het college en cliëntenorganisaties. Voor zover het betreft jeugdhulp die verblijf van een jeugdige of ouder in een accommodatie gedurende ten minste een etmaal met zich brengt, draagt de jeugdhulpaanbieder er tevens zorg voor dat in de accommodatie geestelijke verzorging beschikbaar is, die zoveel mogelijk aansluit bij de godsdienst of levensovertuiging van de jeugdige of ouder.
- Artikel 4.1.9: Instellingen hebben de verplichting om de onafhankelijke vertrouwenspersoon als bedoeld in artikel 2.6 in de gelegenheid te stellen zijn taak uit te oefenen.
- Artikel 4.2.1: De jeugdhulpaanbieder en de gecertificeerde instelling (voor jeugdbescherming en jeugdreclassering) treffen een regeling voor de behandeling van klachten (...) in het kader van de verlening van jeugdhulp, de uitvoering van een kindbeschermingsmaatregel of jeugdreclassering. Zij brengen de regeling op passende wijze onder de aandacht van de jeugdigen, ouder, ouder zonder gezag, voogd, degene die anders dan als ouder samen met de ouder het gezag over de jeugdige uitoefent of een pleegouder.
- Artikel 4.2.1.2a: Klachten van de jeugdige, ouder zonder gezag, voogd, degene die anders dan als ouder samen met de ouder het gezag over de jeugdige uitoefent of een pleegouder worden behandeld door een klachtencommissie die bestaat uit tenminste drie leden, waaronder een voorzitter die niet werkzaam is voor of bij de jeugdhulpaanbieder of de gecertificeerde instelling (voor jeugdbescherming en jeugdreclassering).
- Artikel 4.2.1.2b: Aan de behandeling van een klacht wordt niet deelgenomen door een persoon op wiens gedraging de klacht rechtstreeks betrekking heeft.
- Artikel 4.2.1.2f: Klager (...) kan zich bij de behandeling van de klacht laten bijstaan.
- De wet bevat naast de gewone klachtenregeling een aanvullende regeling op grond waarvan betrokkenen kunnen opkomen tegen (onterechte) toepassing van maatregelen.

Artikel 6.5.1: Onverminderd artikel 4.2.3 kan een jeugdige of degene die het gezag over hem heeft binnen een redelijke termijn tegen een beslissing als bedoeld in de artikelen 6.3.1, eerste lid, 6.3.2, eerste lid, 6.3.3, eerste lid, en 6.3.4, eerste en derde lid, de toepassing van artikel 6.3.5, eerste lid, 6.3.7 of een beslissing aangaande verlof als bedoeld in artikel 6.4.1 een schriftelijke klacht indienen bij de klachtencommissie, bedoeld in artikel 4.2.1, tweede lid.

Beroepscode

- Artikel F: De jeugdzorgwerker verschaft de jeugdige cliënt en diens wettelijke vertegenwoordigers de voor een goede professionele relatie relevante informatie, zoveel mogelijk in een voor de cliënt(en) begrijpelijke taal. Bijvoorbeeld informatie over de rechtspositie van de cliënten.

Kwaliteitsstandaarden “Quality for Children” (Q4C)

- Standaard 16: jeugdigen vinden het belangrijk dat zij ergens terecht kunnen als zij een vraag of een klacht hebben met betrekking tot de hulp (‘Ik weet bij wie ik terecht kan als ik het ergens niet mee eens ben’).

De aanbieder draagt zorg voor de behartiging van gemeenschappelijke belangen van de jeugdigen en hun ouders

Overzicht van wet- en regelgeving

Internationaal Verdrag inzake de rechten van het kind

- Het Kinderrechtenverdrag stelt dat de mening van kinderen belangrijk is als het om zaken gaat die hun aangaan. Daarom moet het voor hen mogelijk zijn om, naar gelang hun leeftijd, inspraak te hebben, invloed te hebben, mee te praten, mee te denken en mee te doen. Artikel 12, het recht om een mening te geven en gehoord te worden, is een recht dat zowel aan een individueel kind toekomt als aan groepen kinderen.
- Artikel 17: Het kind heeft recht op toegang tot informatie (...) en in het bijzonder op informatie (...) die zijn of haar welzijn en gezondheid bevorderen.

Jeugdwet

- Artikel 4.1.1, lid 2 stelt dat de jeugdhulpaanbieder en de gecertificeerde instelling zich op zodanige wijze organiseren, zich kwalitatief en kwantitatief zodanig van personeel en materieel voorzien en zorg dragen voor een zodanige verantwoordelijkheidstoedeling, dat een en ander leidt of redelijkerwijs moet leiden tot verantwoorde hulp. De jeugdhulpaanbieder en de gecertificeerde instelling betrekken hierbij de resultaten van overleg tussen jeugdhulpaanbieders, het college en cliëntenorganisaties. Voor zover het betreft jeugdhulp die verblijf van een jeugdige of ouder in een accommodatie gedurende ten minste een etmaal met zich brengt, draagt de jeugdhulpaanbieder er tevens zorg voor dat in de accommodatie geestelijke verzorging beschikbaar is, die zoveel mogelijk aansluit bij de godsdienst of levensovertuiging van de jeugdige of ouder.
- Artikel 4.2.5, lid 1: Iedere jeugdhulpaanbieder en iedere gecertificeerde instelling (voor jeugdbescherming en jeugdreclassering) stelt een cliëntenraad in die (...) de gemeenschappelijke belangen van jeugdigen en ouders (...) behartigt.
- Artikel 4.2.5, lid 3: De jeugdhulpaanbieder en gecertificeerde instelling (voor jeugdbescherming en jeugdreclassering) stellen een schriftelijke regeling op die zodanig is dat de cliëntenraad representatief kan worden geacht voor de jeugdigen en ouders aan wie jeugdhulp wordt verleend of ten aanzien van wie een kindbeschermingsmaatregel of jeugdreclassering wordt uitgevoerd en redelijkerwijze in staat kan worden geacht hun gemeenschappelijke belangen te behartigen.
- Artikel 4.2.5, lid 6: Na vaststelling van de in het tweede lid bedoelde regeling treffen de jeugdhulpaanbieder en de gecertificeerde instelling (voor jeugdbescherming en jeugdreclassering) de voorzieningen die op grond van die regeling noodzakelijk zijn voor de benoeming van de leden van de cliëntenraad. De jeugdhulpaanbieder en de gecertificeerde instelling (voor jeugdbescherming en jeugdreclassering) treffen de bedoelde voorzieningen opnieuw telkens wanneer de cliëntenraad gedurende twee jaren niet heeft gefunctioneerd wegens het ontbreken van het in de regeling vastgestelde aantal leden.

- Artikel 4.2.6, lid 1: De jeugdhulpaanbieder en de gecertificeerde instelling (voor jeugdbescherming en jeugdreclassering) stellen de cliëntenraad (...) in de gelegenheid advies uit te brengen over een aantal in dit artikel opgesomde voorgenomen besluiten.
- Artikel 4.2.6, lid 2: Het advies wordt op een zodanig tijdstip gevraagd dat het wezenlijk van invloed kan zijn op het te nemen besluit.
- Artikel 4.2.7, lid 3: De jeugdhulpaanbieder en de gecertificeerde instelling (voor jeugdbescherming en jeugdreclassering) doen van een besluit (...) waarover de cliëntenraad schriftelijk advies heeft uitgebracht (...) schriftelijk mededeling aan de cliëntenraad.
- Artikel 4.2.8, lid 1: De jeugdhulpaanbieder en de gecertificeerde instelling (voor jeugdbescherming en jeugdreclassering) verstrekken de cliëntenraad tijdig, en desgevraagd, alle inlichtingen en gegevens die deze voor de vervulling van zijn taak redelijkerwijs nodig heeft.
- Artikel 4.2.8, lid 2: De jeugdhulpaanbieder en de gecertificeerde instelling (voor jeugdbescherming en jeugdreclassering) verstrekken de cliëntenraad (...) tenminste eenmaal per jaar mondeling of schriftelijk algemene gegevens omtrent het beleid dat in het verstreken tijdvak is gevoerd en in het komende jaar zal worden gevoerd.
- Artikel 4.2.12, lid 1: De pleegzorgaanbieder stelt een pleegouderraad in die (...) de gemeenschappelijke belangen van de pleegouders behartigt.
- Artikel 4.2.12, lid 2: De eerder genoemde artikelen 4.2.5 tot en met 4.2.8.1 zijn van overeenkomstige toepassing, met dien verstande dat voor 'cliëntenraad' 'pleegouderraad' wordt gelezen en voor 'jeugdhulpaanbieder' 'pleegzorgaanbieder'.

Beroepscode

- Artikel F: De jeugdzorgwerker verschaft de jeugdige cliënt en diens wettelijke vertegenwoordigers de voor een goede professionele relatie relevante informatie, zoveel mogelijk in een voor de cliënt(en) begrijpelijke taal. Bijvoorbeeld informatie over de rechtspositie van de cliënten.

De aanbieder gaat zorgvuldig om met de gegevens van de jeugdigen en hun ouders

Overzicht van wet- en regelgeving

VN Richtlijnen alternatieve zorg voor kinderen

- Richtlijn 110: de dossiers van de kinderen in de zorg moeten volledig, actueel, vertrouwelijk en beveiligd zijn en informatie bevatten over hun plaatsing en vertrek en over de vorm, inhoud en details van de plaatsing van ieder kind, samen met eventueel relevante identiteitsbewijzen en overige persoonlijke gegevens¹¹.

Jeugdwet

- Artikel 4.1.1, lid 2 stelt dat de jeugdhulpaanbieder en de gecertificeerde instelling zich op zodanige wijze organiseren, zich kwalitatief en kwantitatief zodanig van personeel en materieel voorzien en zorg dragen voor een zodanige verantwoordelijkheidstoedeling, dat een en ander leidt of redelijkerwijs moet leiden tot verantwoorde hulp. De jeugdhulpaanbieder en de gecertificeerde instelling betrekken hierbij de resultaten van overleg tussen jeugdhulpaanbieders, het college en cliëntenorganisaties. Voor zover het betreft jeugdhulp die verblijf van een jeugdige of ouder in een accommodatie gedurende ten minste een etmaal met zich brengt, draagt de jeugdhulpaanbieder er tevens zorg voor dat in de accommodatie geestelijke verzorging beschikbaar is, die zoveel mogelijk aansluit bij de godsdienst of levensovertuiging van de jeugdige of ouder.
- Artikel 4.1.1, lid 3 stelt dat de hulpverlener bij zijn werkzaamheden de zorg van een goede hulpverlener in acht neemt en daarbij handelt in overeenstemming met de op hem rustende verantwoordelijkheid, voortvloeiende uit de voor die hulpverlener geldende professionele standaard.
- Artikel 7.3.10: De jeugdhulpverlener verstrekt aan de betrokkene desgevraagd zo spoedig mogelijk inzage in en afschrift van het dossier, of delen daarvan (...).

¹¹ In de richtlijn wordt toegelicht dat in het dossier van het kind en in de rapporten tevens informatie over de familie van het kind moet worden opgenomen, op basis van regelmatige evaluaties. Dit dossier moet het kind volgen tijdens de gehele periode waarin hij/zij in de alternatieve zorg verblijft en moet geraadpleegd worden door naar behoren gemachtigde beroepsbeoefenaars die verantwoordelijk zijn voor zijn/haar zorg op dat moment.

- Artikel 7.3.11 lid 1: De jeugdhulpverlener draagt er zorg voor, dat aan anderen dan de betrokkene geen inlichtingen over de betrokkene dan wel inzage in of afschrift van het dossier worden verstrekt dan met toestemming van de betrokkene (tenzij het belang van betrokkene dit vereist) (...).
 - Artikel 5.4: De pleegzorgaanbieder verstrekt aan de pleegouder in het belang van de verzorging en de opvoeding van de jeugdige, zo nodig zonder toestemming en zo mogelijk voorafgaand aan de plaatsing, inlichtingen inzake feiten en omstandigheden die de persoon van een jeugdige of diens verzorging of opvoeding betreffen en die noodzakelijk zijn voor de uitoefening van de taak van de pleegouder. (...)
- Bijvoorbeeld informatie over de rechtspositie van de cliënten, zoals privacy, dossier en klachten.
- Daarnaast verwacht de beroepscode dat de jeugdzorgwerker de informatie over de jeugdige, diens ouders en hun omstandigheden vertrouwelijk behandelt (artikel J). Daarbinnen verwacht de beroepscode dat de jeugdzorgwerker toestemming vraagt aan de jeugdige en de ouders als hij meent dat het noodzakelijk is om met derden vertrouwelijke informatie uit te wisselen. Toestemming is in het geval van een (voorbereiding of uitvoering van een) kinderbeschermingsmaatregel of opname in een justitiële inrichting niet vereist.

Met betrekking tot waarheidsvinding hanteert de Jeugdwet het uitgangspunt dat jeugdzorg zich binnen het redelijke, tot het uiterste inspant om feiten en omstandigheden te achterhalen, voor zover die van doorslaggevend belang zijn voor het maken van de zorgvuldige inschatting van de veiligheid en ontwikkeling van het kind.

- Artikel 3.3: De Raad en de gecertificeerde instelling (voor jeugdbescherming en jeugd-reclassering) zijn verplicht in rapportages of verzoekschriften de van belang zijnde feiten volledig en naar waarheid aan te voeren. Ze moeten zich richten op het verzamelen van feiten, gebeurtenissen en omstandigheden die objectiveerbaar zijn.
- Artikel 7.3.8.2: De jeugdhulpverlener voegt desgevraagd een door de betrokkene afgegeven verklaring met betrekking tot de in het dossier opgenomen stukken aan het dossier toe.

Beroepscode voor de Jeugdzorgwerker

- Artikel M: De jeugdzorgwerker geeft de jeugdige cliënt desgevraagd de gelegenheid tot inzage in en aanvulling of correctie van het dossier, voor zover nodig na overleg met en instemming van de ouder/wettelijk vertegenwoordiger.
- Artikel F: De jeugdzorgwerker verschaft de jeugdige cliënt en diens wettelijke vertegenwoordigers de voor een goede professionele relatie relevante informatie, zoveel mogelijk in een voor de cliënt(en) begrijpelijke taal.

Bestuurlijke organisatie

De aanbieder voorziet in de voorwaarden om verantwoorde hulp te leveren.

De aanbieder voert systematisch kwaliteitsmanagement uit

Overzicht van wet- en regelgeving

Jeugdwet

- In artikel 4.1.4 lid 1 wordt gesproken over “systematische bewaking, beheersing en verbetering van de kwaliteit van de hulpverlening”. Elders wordt dit met de term “kwaliteitsmanagement” aangeduid.
- Art 4.1.4 lid 2 schrijft de kwaliteitscyclus voor:
 - het op systematische wijze verzamelen en registreren van de kwaliteit van de hulp;
 - toetsen of de wijze van uitvoering leidt tot verantwoorde hulp;
 - zo nodig uitvoeren van veranderingen.

Art. 4.1.4 lid 3: Onder kwaliteit van de hulpverlening, bedoeld in het eerste lid, wordt mede verstaan de begeleiding door de pleegzorgaanbieder van een pleegouder gedurende de plaatsing van een jeugdige.

Wet kwaliteit, klachten en geschillen zorg

- Artikel 7, lid 1: De zorgaanbieder draagt zorg voor systematische bewaking, beheersing en verbetering van de kwaliteit van de zorg.
- Artikel 7, lid 2: De verplichting van het eerste lid houdt, de aard en omvang van de zorgverlening in aanmerking genomen, in:
 - a. het op systematische wijze verzamelen en registreren van gegevens betreffende de kwaliteit van de zorg op zodanige wijze dat de gegevens voor eenieder vergelijkbaar zijn met gegevens van andere zorgaanbieders van dezelfde categorie;
 - b. het aan de hand van de gegevens, bedoeld in onderdeel a, op systematische wijze toetsen of de wijze van uitvoering van artikel 3 leidt tot goede zorg;
 - c. het op basis van de uitkomst van de toetsing, bedoeld in onderdeel b, zo nodig veranderen van de wijze waarop artikel 3 wordt uitgevoerd.

ISO 9001 en HKZ¹²

- Het planmatig organiseren van processen om producten te maken of diensten te leveren kan bijdragen aan het vergroten van de kwaliteit/ het op orde houden van de kwaliteit. Dit wordt kwaliteitsmanagement genoemd. Kenmerkend voor een kwaliteitsmanagementsysteem is het gebruik van cyclische processen:
 - a. Benoem welke kwaliteit van een dienst gewenst is. Benoem waaraan de kwaliteit van een dienst cq de jeugdhulp gemeten kan worden.
 - b. Meet de kwaliteit van de jeugdhulp en registreer deze.
 - c. Toets of de gemeten waarden overeenkomen met vooraf bepaalde / verwachte kwaliteit.
 - d. Indien de gemeten kwaliteit afwijkt van de gewenste, analyseer de oorzaak en verander het proces.
 - e. Voer stap (a.) en volgende weer uit.

Organisaties kunnen gecertificeerd worden als hun kwaliteitsmanagementsysteem aan specifieke eisen voldoet. Het meest gebruikt is de ISO 9001:2008 norm, dé internationaal geaccepteerde standaard voor kwaliteitsmanagementsystemen. Deze internationale norm specificeert eisen voor een kwaliteitsmanagementsysteem waarbij een organisatie:

- moet aantonen dat zij in staat is om op consistente wijze producten te leveren die voldoen aan de eisen van de klant en de van toepassing zijnde wet- en regelgeving;
- en zich ten doel stelt om de klanttevredenheid te verhogen door het systeem doeltreffend toe te passen, met inbegrip van processen voor continue verbetering van het systeem alsmede de borging van het voldoen aan eisen van klanten en van toepassing zijnde wet- en regelgeving.
- De HKZ normen zijn een specifieke uitwerking van de ISO 9001 norm voor diverse vormen van zorg. Ook voor jeugdhulpaanbieders en gecertificeerde instellingen (voor jeugdbescherming en jeugd-reclassering) zijn door HKZ samen met het veld normen ontwikkeld.

¹² Harmonisatie Kwaliteitsbeoordeling in de Zorgsector (2010). Certificatieschema Jeugdzorg 2010. Delft: HKZ.

De aanbieder zet gekwalificeerde professionals in

Overzicht van wet- en regelgeving

VN Richtlijnen alternatieve zorg voor kinderen

- Richtlijn 71: in het kader van kwaliteit gaat richtlijn 71, naast het belang van aandacht besteden aan de kwaliteit van zorg in het algemeen, specifiek in op de professionele vaardigheden, selectie en training van en toezicht op verzorgers. Hun rol en functie moeten helder omschreven zijn en uitgelegd worden ten opzichte van die van de ouders of wettelijk voogden van het kind.

Jeugdwet

- Artikel 4.1.1. lid 2 verplicht de jeugdhulpaanbieder en gecertificeerde instelling (voor jeugdbescherming en jeugdreclassering) zich zodanig te organiseren dat er redelijkerwijs verantwoorde hulp wordt geboden. Hierbij noemt de wetgever zaken als voldoende personeel en materieel van voldoende kwaliteit en de norm van verantwoorde werktoedeling.

Besluit Jeugdwet

- Artikel 5.1.1, lid 1: de jeugdhulpaanbieder, de gecertificeerde instelling (voor jeugdbescherming en jeugdreclassering) en het college (dragen), voor zover het betreft de toeleiding naar, advisering over, de bepaling en het inzetten van de aangewezen voorziening, er zorg voor dat de taken worden uitgevoerd door of onder verantwoordelijkheid van een geregistreerde professional. De jeugdhulpaanbieder, de gecertificeerde instelling (voor jeugdbescherming en jeugdreclassering) en het college delen de taken toe met inachtneming van de specifieke kennis en vaardigheden van de geregistreerde professional.
- Artikel 5.1.1, lid 2: In afwijking van het eerste lid kan de jeugdhulpaanbieder, de gecertificeerde instelling (voor jeugdbescherming en jeugdreclassering) of het college anderen dan geregistreerde professionals met de uitvoering van taken belasten indien hij of zij aannemelijk kan maken dat de kwaliteit van de uit te voeren taak daarvoor niet nadelig wordt beïnvloed. In afwijking van het eerste lid belast de jeugdhulpaanbieder,

de gecertificeerde instelling (voor jeugdbescherming en jeugdreclassering) of het college anderen met die taken, indien dit noodzakelijk is voor de kwaliteit van uit te voeren taak.

- Artikel 5.1.1, lid 3: De jeugdhulpaanbieder, de gecertificeerde instelling (voor jeugdbescherming en jeugdreclassering) en het college dragen er zorg voor dat geregistreerde professionals hun taken kunnen verrichten met inachtneming van de voor hen geldende professionele standaarden.

Wet kwaliteit, klachten en geschillen zorg

- Artikel 3: De zorgaanbieder organiseert de zorgverlening op zodanige wijze, bedient zich zowel kwalitatief als kwantitatief zodanig van personeel en materiële middelen en, voor zover nodig, bouwkundige voorzieningen en, indien hij een zorgaanbieder is als bedoeld in artikel 1, eerste lid, onderdeel f, 1°, draagt tevens zorg voor een zodanige toedeling van verantwoordelijkheden, bevoegdheden alsmede afstemmings- en verantwoordingsplichten, dat een en ander redelijkerwijs moet leiden tot het verlenen van goede zorg.

Kwaliteitsstandaarden "Quality for Children" (Q4C)

- Standaard 11: ervaringsdeskundige jeugdigen vinden dat pleegouders en professionals vaardig moeten zijn in het opvoeden en helpen van jeugdigen ('Ik word goed geholpen bij al mijn vragen en problemen').

De aanbieder voldoet aan de geselecteerde nalevingsnormen.

Overzicht van wet- en regelgeving

Jeugdwet

- Artikel 4.1.6 bevat de eisen over de aanwezigheid van een Verklaring Omtrent het Gedrag. De organisatie moet over een Verklaring Omtrent het Gedrag beschikken van personen die beroepsmatig of niet incidenteel als vrijwilliger in contact kunnen komen met jeugdigen of ouders. In beginsel zijn stage-medewerkers uitgesloten van deze verplichting¹³.

¹³ Zie MvT en srwebog/IJZ/content/documenten/FAQ%20%20Verklaring%20omtrent%20het%20gedrag.docx.

De Verklaring Omtrent het Gedrag mag niet ouder zijn dan drie maanden bij aanvang van de werkzaamheden. De Verklaring Omtrent het Gedrag voor een ZZP'er mag niet ouder zijn dan drie jaar tijdens de werkzaamheden. Als de jeugdhulp-aanbieder, gecertificeerde instelling (voor jeugd-bescherming en jeugdreclassering) of de inspectie redelijkerwijs mag vermoeden dat een persoon niet langer aan de eisen voor het afgeven van een Verklaring Omtrent het Gedrag voldoet, dan zal er opnieuw een Verklaring Omtrent het gedrag aangevraagd moeten worden¹⁴.

- Artikel 5.1 bepaalt dat bij pleegzorg de pleegouder en alle personen van twaalf jaar en ouder die op het adres van de pleegouder staan ingeschreven over een Verklaring van Geen Bezwaar die is afgegeven door de Raad voor de Kinderbescherming moeten beschikken.
- Artikel 4.1.7. lid 1 bevat de eis dat de instelling beschikt over een Meldcode huisgelelijk geweld en kindermishandeling.
- Artikel 4.1.7 lid 3 bevat de eis dat de jeugdhulp-aanbieder en de gecertificeerde instelling de kennis en het gebruik van die meldcode bevorderen onder degenen die voor hem werkzaam zijn.

Wet kwaliteit, klachten en geschillen zorg

- Artikel 8, lid 1: De zorgaanbieder stelt een meldcode vast waarin stapsgewijs wordt aangegeven hoe met signalen van huiselijk geweld of kindermishandeling wordt omgegaan en die er redelijkerwijs aan bijdraagt dat zo snel en adequaat mogelijk hulp kan worden geboden.
- Artikel 8 lid 2: De zorgaanbieder bevordert de kennis en het gebruik van de meldcode

Signalement van de Inspectie Jeugdzorg over gesloten jeugdhulp (2015)¹⁵

- Het uitgangspunt van het nationaal en internationaal recht is dat niemand zonder wettelijke titel en zonder tussenkomst van een rechter in zijn vrijheden mag worden beperkt of van zijn vrijheid mag worden beroofd. De beoordeling of er sprake is van ernstige opgroei- en opvoedproblemen die de ontwikkeling van een jongere naar volwassenheid dusdanig ernstig belemmeren dat jeugdhulp noodzakelijk is en dat het daarbij noodzakelijk is deze jeugdhulp gesloten te verlenen om te voorkomen dat de jongere zich anders onttrekt aan de voor hem noodzakelijke jeugdhulp of door anderen daaraan wordt onttrokken, is uiteindelijk aan de kinderrechter die een machtiging (artikel 6.1.2 Jeugdwet), spoedmachtiging (artikel 6.1.3 Jeugdwet) of voorwaardelijke machtiging (artikel 6.1.4 Jeugdwet) kan afgeven om een jongere in een gesloten accommodatie te doen opnemen. Dit geldt ook voor gesloten jeugdhulp in 'vrijwillig kader'. Een jongere die samen met zijn ouders instemt of zelf verzoekt om gesloten jeugdhulp, kan deze vorm van gespecialiseerde jeugdhulp alleen ontvangen met een machtiging gesloten jeugdhulp van de kinderrechter. Terecht hanteert ook de Vereniging voor Nederlandse Gemeenten (VNG) dit als uitgangspunt in haar meest recente factsheet over gesloten jeugdhulp (juni 2015).

Vervolg signalement Inspectie Jeugdzorg over gesloten jeugdhulp (2016)¹⁶

- Op basis van de gegevensuitvraag en het aanvullende onderzoek komt de Inspectie Jeugdzorg in samenspraak met de Inspectie voor de Gezondheidszorg tot een drietal bodemeisen voor het verantwoord plaatsen van jongeren zonder rechterlijke machtiging gesloten jeugdhulp (of BOPZ) op een locatie waar gesloten jeugdhulp wordt geboden. De bodemeisen betreffen:
 - Geen vrijheidsontneming bij jongeren zonder rechterlijke machtiging gesloten jeugdhulp (of BOPZ).

¹⁵ Signalement van de Inspectie Jeugdzorg over gesloten jeugdhulp (2015). *Geen plaatsingen gesloten jeugdhulp zonder machtiging kinderrechter.*

¹⁶ Signalement van de Inspectie Jeugdzorg over gesloten jeugdhulp (2016). *Beoordeling plaatsingen gesloten jeugdhulp zonder machtiging kinderrechter.*

¹⁴ Zie MvT.

- Geen toepassing vrijheidsbeperkende maatregelen zoals genoemd in hoofdstuk 6 van de Jeugdwet (of in de BOPZ) op jongeren zonder rechterlijke machtiging gesloten jeugdhulp (of BOPZ), tenzij er sprake is van een noodsituatie.
- Jongeren zonder rechterlijke machtiging gesloten jeugdhulp (of BOPZ) mogen geen getuige zijn van toepassing van zware vrijheidsbeperkende maatregelen bij jongeren met een rechterlijke machtiging gesloten jeugdhulp (of BOPZ), tenzij er sprake is van een noodsituatie.

De aanbieder zorgt voor jeugdhulp in samenhang met andere hulp

Overzicht van wet- en regelgeving

Jeugdwet

- Artikel 2.1 lid f bepaalt dat het gemeentelijk beleid inzake preventie, jeugdhulp, kinderschermingsmaatregelen en jeugdreclassering en de uitvoering van jeugdhulp, kinderschermingsmaatregelen en jeugdreclassering gericht is op integrale hulp aan de jeugdige en zijn ouders, indien sprake is van multiproblematiek.

Memorie van Toelichting Jeugdwet

- Paragraaf 3.4 (blz. 17) geeft aan dat de jeugdhulp integraal moet zijn; één gezin, één plan, één regisseur. Bij gezinnen met complexe problemen wordt dit gerealiseerd door het gezin centraal de regie te laten voeren. De jeugdhulpaanbieder en gecertificeerde instelling (voor jeugdbescherming en jeugdreclassering) moeten de jeugdhulp of maatregel zoveel mogelijk in samenhang met andere hulp verlenen.

De aanbieder werkt volgens de zorgbrede Governancecode

Overzicht van wet- en regelgeving

Jeugdwet

- In artikel 4.3.1 en 4.3.2 is het maatschappelijk verantwoord worden geregeld. Jaarlijks stelt de jeugdhulpaanbieder of gecertificeerde instelling (voor jeugdbescherming en jeugdreclassering)

een verslag op over naleving van de regels omtrent de kwaliteit van de jeugdhulp, onderscheidenlijk de kwaliteit van de uitvoering van de taken, het klachtrecht en de medezeggenschap. De wet somt vervolgens allerlei punten op die onderdeel van dit “kwaliteitsjaarverslag” moeten uitmaken. Dit verslag is openbaar.

Er is nog geen Governancecode voor de sector jeugd. Voorstellen hiertoe van de MO-groep (voorganger van onder andere Jeugdzorg Nederland) onder leiding van Anton Westerlaken zijn niet vastgesteld. Wel is in 2010 een zorgbrede Governancecode ingevoerd voor de zorgsector door ActiZ, GGZ Nederland, NFU, NVZ en VGN. Hieronder vallen ook jeugd-LVB en jeugd-GGZ die deel uitmaken van de jeugdhulp. Onderdeel van de code vormen drie taken van de Raad van Toezicht: het houden van intern toezicht, het regelen van extern toezicht en het maatschappelijk verantwoorden.

Inspectie Jeugdzorg

Postbus 483
3500 AL Utrecht
088 37 00 230

info@inspectiejz.nl
www.inspectiejeugdzorg.nl

Ontwerp: hAAi, Rotterdam

Fotografie: Hollandse Hoogte

De foto in deze brochure betreft geen persoon
in de jeugdzorg en zijn uitsluitend ter illustratie.

